

Daar zit muziek in!
Alles maakt geluid

Algemeen:			
Culturele Instelling:	Oyfo 074-2430054	Discipline	Muziek
Doelgroep:	Groep 3 en 4	Tijdsduur	Vorbereidende les: 45 minuten Cultuurontmoeting: 60 minuten Verwerkingsles: 25 minuten
Locatie cultuurontmoeting:	School		
Materiaal:	<p>Verzorgd door instelling: Voor de voorbereidende les:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Deze lesbrief met bijbehorende PowerPoint 'Alles maakt geluid' <p>Verzorgd door de school: Voor de voorbereidende les:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Digibord - Kosteloos en knutselmateriaal <p>Voor de cultuurontmoeting:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Klaslokaal met digibord 		
Rolverdeling:	<p>De instelling:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bereidt de cultuurontmoeting voor en verzorgt deze op school. • levert lessuggesties op tijd aan bij de school. <p>De ICC'er van de school:</p> <ul style="list-style-type: none"> • communiceert de planning en verdere afspraken. • geeft alle informatie (deze lesbrief en bijlagen) door aan de betreffende groepsleerkracht en ondersteunt eventueel bij de voorbereidende les. <p>De groepsleerkracht:</p> <ul style="list-style-type: none"> • verzorgt de voorbereidende les aan de hand van deze lesbrief en bijlage • is actief betrokken bij de cultuurontmoeting. • verzorgt de verwerkingsles aan de hand van deze lesbrief. • zorgt ervoor dat de resultaten van de voorbereidende les bij de cultuurontmoeting aanwezig zijn. 		

1. Cultuurontmoeting:	
Doel:	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ervaren dat je met allerlei geluiden muziek kunt maken. • leren hoe je verschillende geluiden en instrumenten kunt ordenen en noteren a.d.h.v. symbolen. • componeren en spelen met eigen gemaakte blaas-, snaar- en slaginstrumenten (en alledaagse materialen) samen een eigen muziekstuk (a.d.h.v. symbolen). • maken muzikaal kennis met de hoorn.
Kern- en tussendoelen:	<p>Kunstzinnige oriëntatie - kerndoel 54 De leerlingen leren beelden, muziek, taal en spel en beweging te gebruiken om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.</p> <p>Bij Kerndoel 54 Muziek</p> <p><i>Muziek maken</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • klankbeelden ontwerpen en spelen van betekenisvolle situaties met stiltemomenten • de maat en het ritme spelen bij liedjes • spelen van tegenstellingen: hard-zacht, hoog-laag, snel-langzaam • experimenteren met verschillende klankkleuren en bespeelmogelijkheden • speelstukjes met herhalingen en contrasten uitvoeren <p><i>Muziek vastleggen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • de geluiden/klanken van verschillende klankbronnen grafisch noteren en spelen • korte-lange, hoge-lage, harde-zachte geluiden grafisch vastleggen en spelen • grafisch vastleggen van herhalingen en contrasten • klankstukjes ontwerpen van circa een minuut <p>Oriëntatie op jezelf en de wereld - natuur en techniek - kerndoel 42 De leerlingen leren onderzoek doen aan materialen en natuurkundige verschijnselen, zoals geluid.</p> <p>Bij kerndoel 42 Geluid</p> <ul style="list-style-type: none"> • ordenen geluiden: van hoog naar laag of van hard naar zacht • onderscheiden klanken van verschillende instrumenten: tokkelen, blazen, aanslaan
Achtergrond informatie:	De leerkracht herinnert de leerlingen aan het begin van de cultuurontmoeting aan wat zij gedaan en geleerd hebben in de voorbereidende les. Aan het eind van de cultuurontmoeting evalueert de educatief medewerker de activiteit en blik de leerkracht kort vooruit op het vervolg in de les(sen) op school.
Het verloop van de cultuurontmoeting:	De cultuurontmoeting vindt plaats op school. Aan de hand van één of meerdere proefjes met geluiden, wordt herhaald hoe het ook alweer werkt met geluid en muziek. Daarna gaan de leerlingen onder (bege)leiding van de docent een hoorspel inclusief een afsluitend muziekstuk componeren. Ze leren hoe ze symbolen kunt gebruiken om muziek te ordenen en vastleggen, zodat je daarmee een muziekstuk kunt componeren. Ze gebruiken daarbij natuurlijk hun eigen gemaakte instrumenten, maar ook alledaagse dingen rondom zichzelf / in het lokaal en aanvullende instrumenten die de docent heeft meegenomen. Als afsluiting brengen ze hun compositie ten gehore.

2. Voorbereidende les op school:	
Doel:	De leerlingen worden bewust van verschillende omgevingsgeluiden en de mogelijkheden om daarmee muziek te maken. Ze maken een eigen geluidenmaker, die ze gebruiken tijdens de cultuurontmoeting.
Kern- en tussendoelen:	<p>Kunstzinnige oriëntatie - kerndoel 54 De leerlingen leren beelden, muziek, taal en spel en beweging te gebruiken om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.</p> <ul style="list-style-type: none"> • praten over muziek. <p>Oriëntatie op jezelf en de wereld - natuur en techniek - kerndoel 42 De leerlingen leren onderzoek doen aan materialen en natuurkundige verschijnselen, zoals geluid.</p> <p>Bij kerndoel 42 Geluid</p> <ul style="list-style-type: none"> • ordenen geluiden: van hoog naar laag of van hard naar zacht • onderscheiden klanken van verschillende instrumenten: tokkelen, blazen, aanslaan
Achtergrond informatie:	De voorbereidende les wordt kort voor de cultuurontmoeting gegeven. De instrumenten die de kinderen maken, worden bij de cultuurontmoeting weer gebruikt.
Inhoud van de voorbereidende les:	<p>Gebruik voor de voorbereidende les de PowerPoint 'Alles maakt geluid'. Hieronder zie je wat je bij de dia's/slides kunt vertellen, vragen en doen: <i>(in de notities onder de dia's staat dezelfde informatie)</i></p> <p><u>Dia 2: start</u> Start de video: https://schooltv.nl/video/muziek-maken-in-het-restaurant-alledaagse-muziekinstrumenten-uit-sesamstraat/playlist/222/</p> <p>Begin na het zien van de video een gesprek met de kinderen. Voorbeeldvragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat zag je? Wat hoorde je? - Wat viel je op? Waar ben je enthousiast over? - Wat vond je van dit filmpje? - Heb je dit ook wel eens gedaan? - Zijn het geluiden of is het muziek? - Wanneer is iets muziek? - Moet je om muziek te maken altijd een instrument hebben? <p><u>Dia 3: geluid en muziek</u> Luister het filmpje Oddly Satisfying Sounds Compilation (start bij 3.37 en eindig bij 5.00, eerder stoppen kan ook): https://www.youtube.com/watch?v=hCFCbMqeddc</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zet eerst het beeld uit of vraag aan de kinderen om de ogen te sluiten en alleen te luisteren. Stel de vragen: Waar dacht je aan? Wat hoorde je? - Nu nog een keer, maar dan met beeld. Praat weer over het filmpje, bv. aan de hand van de volgende vragen: Zag je wat je dacht te horen? Kun je met allerlei materialen ook verschillende tonen en sterktes / volume maken? <p>Praat met de leerlingen over geluid en muziek. Wat vinden zij; wanneer zijn of worden geluiden muziek, wanneer niet? Maak indien dat lukt en past bij de leerlingen, alvast een link naar muziek organiseren. Het verschil tussen willekeurige geluiden en muziek zit in het ordenen/organiseren van geluid. Zodra je geluiden gaat ordenen, ontstaat er muziek.</p>

Dia 4: onderzoeken maar!

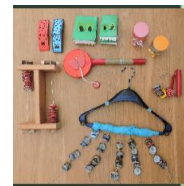
In groepjes of klassikaal. Bedenk zoveel mogelijk verschillende materialen en manieren om muziek te maken. Onderzoek de mogelijkheden van stem en lichaam en kijk goed in en om het klaslokaal. Stel vragen als:

- Schudden/rammelen, hoe en waarmee zou je dat allemaal kunnen doen?
- Slaan (op of tegen elkaar), waarop en waarmee?
- Elastiekje ('snaar'), hoe werkt dat met een elastiekje?
- Blazen, waarmee kan dat allemaal?
- Kun je met verschillende materialen ook verschillende tonen en sterktes/volumes maken?
- Wanneer klinkt het hoog/laag/hard/zacht? Kun je ook snel spelen of langzaam?

Dia 5: maken maar!

De leerlingen gaan nu elk een geluidenmaker maken van divers kosteloos materiaal en/of gebruiksmaterialen. Er kunnen verschillende typen geluidenmakers worden gemaakt: slag, snaar, blaas. Je kunt als leerkracht de aanpak kiezen die het beste past bij de groep. Het is mogelijk om de hele klas hetzelfde te laten maken. Je kunt de klas verdelen over slag, snaar, blaas groepjes. Maar je kunt ook ieder kind zelf iets laten bedenken/kiezen. Het gaat niet zozeer om het resultaat. Het gaat er vooral om dat de leerlingen zelf gaan experimenteren met materialen en de geluiden die hier uit voortkomen.

- Vrije invulling: leg allerlei materialen neer, denk aan (eier)doosjes, elastieken, knopen, satéprikkers, dik en dun karton, maar bv ook kledinghangers, houten lepels, verschillende soorten buizen/rietjes, enzovoort. Laat de leerlingen hiermee experimenteren en combineren tot een eigen instrument/geluidenmaker.
- Gekaderd: hieronder volgen enkele websites waarop voorbeelden van diverse geluidenmakers te vinden zijn. Je kunt er voor de hele klas één kiezen of een aantal mogelijkheden verdelen over groepjes. Of elk kind de keuze geven uit een aantal opties.
 - <https://www.mamaliefde.nl/muziekinstrument-maken-zelf-eigen-knutselen-trommel-tamboerijn/>
 - <https://www.derolfgroep.nl/inspiratie/muziekinstrumenten-maken/>

Dia 6:

Sluit af met het laten horen van de verschillende geluidenmakers. Vertel dat er binnenkort een muziekdocent komt en dat de leerlingen dan deze geluidenmakers ook gaan gebruiken in de les.

Optioneel dia 7: geluid, hoe zit dat?

Bij voldoende tijd en mogelijkheid, is het mogelijk om dieper in te gaan op geluid en trillingen met aanvullende video's en proefjes. Dit kan ook als verwerkingsles, gekoppeld aan natuur & techniek.

Video's:

- Lynn en Indi doen proefjes waarmee je muziek niet alleen kunt horen, maar ook kunt zien. En hoe maak je een xylofoon van reageerbuisjes?
<https://schooltv.nl/video/proefjes-muziek-maken/#q=muziek%20geluid> (5 min)
- Hoe maken muziekinstrumenten geluid?
<https://schooltv.nl/video/muziekinstrumenten-muziek-maak-je-met-muziekinstrumenten/#q=geluid> (2.24 minuten)

Proefjes: <https://www.proefjes.nl/categorie/geluid>

3. Verwerkingsles op school	
Doel :	De leerlingen reflecteren op de cultuurontmoeting, hun eigen werk en dat van klasgenoten.
Kern- en tussendoelen:	Bij Kerndoel 55: Reflecteren kijken/luisteren naar en praten over eigen werk en dat van hun groepsgenootjes.
Achtergrond informatie:	De verwerkingsles wordt kort na de cultuurontmoeting gegeven.
Inhoud van de verwerkingsles:	<p>Aan het begin van deze verwerkingsles, kijkt de leerkracht met de leerlingen terug naar de inleidende les en de culturele ontmoeting. Stel vragen, als:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat vinden ze van het muziekstuk dat ze gecomponeerd hebben? - Wat vonden ze leuk aan de les? - Wat vonden ze moeilijk? En wat niet? - Wat konden of wisten ze nog niet en nu wel? - Waar zijn ze nieuwsgierig naar geworden? <p>Voor verdere verwerking kan de leerkracht kiezen uit (een combinatie van) onderstaande mogelijkheden.</p> <p><u>Beeldend:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen hebben een geluidenmaker gemaakt en met deze geluidenmakers een hoorspel/muziekstuk gecomponeerd. Kunnen ze hier ook een geluidendans bij maken? Hoe zouden de geluiden die ze gemaakt hebben eruit zien? - Of misschien een schilderij? Wat roepen de geluiden, de hoogte, het tempo op? Kunnen de leerlingen dit omzetten naar een beelden? - Stel de compositie wordt opgevoerd. Dan moet er natuurlijk publiek komen. Laat de leerlingen een poster of flyer maken voor het optreden. <p><u>Taal:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Stel dat ... de leerlingen hun compositie moeten opvoeren en een aantal leerlingen zijn ziek. Gelukkig zijn er vervangers gevonden, maar zij weten niet goed hoe de geluidenmakers werken. Daarom is het handig dat elke geluidenmaker een gebruiksaanwijzing krijgt. Een korte uitleg (in tekst en/of tekening en/of video) over hoe de geluidenmaker werkt. - Een gedicht maken, dat past bij de sfeer en het gevoel dat de compositie oproept. <p><u>Natuur & Techniek:</u></p> <p>Het thema geluid verder verdiepen d.m.v. (optionele) dia 7 uit de PowerPoint.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Video (5 min): Lynn en Indi doen proefjes waarmee je muziek niet alleen kunt horen, maar ook kunt zien. En hoe maak je een xylofoon van reageerbuisjes? https://schooltv.nl/video/proefjes-muziek-maken/#q=muziek%20geluid - Video (2.24 min): Hoe maken muziekinstrumenten geluid? https://schooltv.nl/video/muziekinstrumenten-muziek-maak-je-met-muziekinstrumenten/#q=geluid - Proefjes: https://www.proefjes.nl/categorie/geluid